

*‘Dit is het verhaal van een man die alleen maar gekend
was onder zijn bijnaam: Bobosse. Ik ben bevoorrecht om als
allereerste ooit zijn verhaal te vertellen.’*

**FREDERIK
BACKELANDT**

BOBOSSE

**MIJN
ZOEKTOCHT
NAAR
DE SOIGNEUR
VAN COPPI**

Lannoo

	VOORWOORD	7
1	QUASIMODO	11
2	MAESTRO	31
3	SOIGNEURS	47
4	VEL D'HIV	69
5	RAZZIA	89
6	STARSTRUCK	111
7	PARIJS	141
8	MURIEL	165
9	MIQUETTE	183
10	HET ALBUM	211
	EPILOOG	259
	BRONNEN	262

HET VERHAAL VAN EEN KLEINE MAN IN EEN GROTE WERELD

Als storyteller heb je één natte droom. En dat is: ooit eens een verhaal kunnen vertellen dat nog nooit eerder werd verteld. Een verhaal dat door de mazen van het net is geglipt, waar niemand ooit oog voor had omdat iedereen veronderstelde dat het 'onbelangrijk' was. Maar wat als die veronderstelling nu eens onterecht blijkt? Wat als het verhaal in kwestie finaal toch veel vlees aan het bot heeft? Wat als je vaststelt dat je misschien wel goud in handen hebt? Welnu, zo'n verhaal is dat van een man die alleen maar gekend was onder zijn bijnaam: Bobosse. Ik ben bevoorrecht om als allereerste ooit zijn verhaal te vertellen.

Voordat ik tot het personage in kwestie kom, wil ik starten met een filosofische noot. Wie heeft de boutade 'Profiteer van het leven, want het is allemaal zo snel voorbij' nog nooit gehoord? Er is ook iets van aan. Het leven is effectief in een oogwenk voorbij. Het is vluchtig. Je moet er bijgevolg 'alles' proberen uit te halen wat erin zit. Ook wordt verondersteld dat een mens zich moet laten gelden, iets zinvol moet doen; dat een mens z'n stempel moet drukken op de korte tijd dat ie op deze aardkloot rondloopt.

Sommigen slagen er wel degelijk in om zich te doen gelden, ja zelfs om de geschiedenisboeken te halen. Het zijn de ronkende namen die wij allemaal kennen, die voor altijd een plek in ons collectief geheugen hebben veroverd. Zij worden dan herinnerd omdat ze in iets uitblonken. Omdat ze een talent hadden en de allerbeste waren in iets. Omdat ze het snelst van allemaal met een fiets konden rijden bijvoorbeeld, zoals Eddy Merckx. Omdat ze verbluffend kunnen acteren, zoals Al Pacino. Omdat ze muziekgeschiedenis hebben

geschreven, zoals The Beatles. Omdat ze hebben uitgeblonken op een slagveld, zoals Napoleon. Dat soort mensen zal nog lang worden herinnerd om wat ze hebben gedaan en hebben bereikt in dit leven. In de schaduw van hen die excelleren, van hen die herinnerd worden, zijn er altijd mensen die op een of andere manier meesurfen om zo zelf naam en faam te verwerven. Welnu, zo iemand heb ik jarenlang in mijn vizier gehad. En die iemand heet Bobosse. Het betreft een man die zich, lang geleden, ergens halverwege de vorige eeuw, in wielermiddens ophield. Althans, dat was de initiële vaststelling. Niet meer dan dat. Jaren spookte het mysterie dat zijn verborgen identiteit met zich meebracht door mijn hoofd. Ik vermoedde ergens dat die Bobosse weleens protagonist van een verhaal kon zijn dat absoluut verteld moest worden.

Hoewel de gedachte al sedert 2010 in mijn koker begon rond te zwerfen, werd pas in het najaar van 2023 de zoektocht naar die mysterieuze man bijgenaamd Bobosse menens en resulteerde het relaas van die zoektocht in een podcaststory van negen afleveringen. Mijn vriend en collega David Stockman en ikzelf begaven ons op glad ijs, want 'podcast' was voor ons een volstrekt nieuw medium. We beluisterden er nauwelijks en we hadden er ook nog geen gemaakt. Laat staan verhalende podcasts met een uitgekiende verhaallijn, gemixt met historische geluidsfragmenten en reportagewerk. En toch deden we het. Toch maakten we de podcast 'Bobosse'. Met succes.

'Bobosse' was een creatief en narratief podcastproject dat me ruim een jaar in de ban hield. Dat het verhaal van de zoektocht naar Bobosse ooit zou uitmonden in een boek, was slechts een kwestie van tijd. En kijk nu... het boek is er. Met recht en reden, want het verhaal van Bobosse is een rijk verhaal, een verhaal vol beelden en zijsprongetjes, waaraan een podcast soms te snel voorbijgaat, maar waarbij een relaas in boekvorm wél kan assisteren. De twee media vullen elkaar aan, ze zijn complementair. Wie het boek leest, kan nog verrast worden door de podcaststory. En omgekeerd.

In de volgende hoofdstukken gaan we op reis. Op reis in tijd en ruimte. We nemen plaats in een rollercoaster van verhalen, waarin het ene puzzelstukje na het andere wordt gelegd. We duiken de archieven in en spreken met veel mensen. Het wordt een trip *down memory lane* die ons zal onderdompelen in de mystieke wereld der soigneurs. Een traject dat ons zal brengen naar de verdwenen wielerpiste van Parijs, een plek van opperste sportglorie maar ook van gitzwarte tragedie. Het wordt een queeste waarop we kennismaken met de grootste sterren uit de jaren vijftig en zestig, die elkaar troffen in de lichtstad. En dat, dat gaan we allemaal doen met één doel: te weten komen wie die mysterieuze Bobosse was.

Toen ik ooit van wal stak met mijn zoektocht naar Bobosse, wist ik geenszins waar het verhaal zou stranden. De weg leek voortdurend bezaaid met twijfels en onduidelijkheden. Er waren doorbraken en dwaalsporen. Bij de vleet. Het maakte het parcours hobbelig, energievretend en slopend, maar tegelijk ook boeiend, verrijkend en grandioos. Ik ben blij om het verhaal van die zoektocht nu met u te delen.

Het verhaal van Bobosse is het verhaal van een kleine man in een grote wereld. Maar opgepast: dit verhaal is niet *gebaseerd op* waar gebeurde feiten. Het *is* he-le-maal waargebeurd, van a tot z. Dit is géén roman en er werd ook niets geromantiseerd. Niets van wat u in de volgende hoofdstukken zult lezen, is fictie.

De zoektocht
naar Bobosse

1

QUASIMODO

‘Hij pronkte met zijn bijnaam en liet die op zijn trui zetten, zoals dartspeleers dat nu doen. En met die trui aan paradeerde Bobosse tussen de fine fleur van het wielerpeloton.’

Parijs, zondag 24 juli 1949. De 36ste Ronde van Frankrijk is voorbij. De slotrit van 340 kilometer – dat leest u goed – ging van Nancy naar Parijs. Het is Gino Bartali, zelf een tweevoudig Tourwinnaar, die als eerste de velodroom van het Parc des Princes opdraait. Maar tegen het geweld van Rik Van Steenbergen valt die dag in de slotsprint niets te beginnen.

Grote Rik wint dan wel zijn tweede rit in die Tour, de Italiaan Fausto Coppi is op zijn 29ste, bij zijn debuut, eindwinnaar van de Ronde van Frankrijk. ‘*Maillot jaune*’ Coppi krijgt een geel zegelint om de schouders gedrapeerd en wordt met honneurs overladen. Hij ontvangt niet alleen een reusachtige bloementuil, maar krijgt ook kussen van Line Renaud. Zegt die naam u niets? De ravissante blonde van toen kent u ongetwijfeld. Line Renaud speelde, 59 jaar nadat ze Coppi gefeliciteerd had, de strenge mama van facteur Antoine in de zalige komedie *Bienvenue chez les Ch’tis*. Toen ik haar contacteerde en vroeg of ze zich haar rol als bloemenmeisje in die Tour van 1949 nog voor de geest kon halen, antwoordde ze positief. ‘Fausto Coppi was een heel sympathieke man die heel dicht bij zijn fans stond. Ik vond hem heel vriendelijk en eenvoudig in de omgang.’

Maar goed, dit terzijde. Terug naar het tafereel uit 1949, waarvan je de beelden nog altijd kunt opsnorren op YouTube. Het Parc des Princes staat in vuur en vlam. De wielersfans scanderen de naam van ‘Fosto’. Hoewel Coppi al furore had gemaakt in Frankrijk voor die Tour van 1949 – zo was hij in Parijs al wereldkampioen achtervolging geworden en had hij ook twee keer op rij de prestigieuze Grote Landenprijs, het officiële wereldkampioenschap tijdrijden, gewonnen – sloot het Parijse publiek de *campionissimo* vanaf de dag van zijn Tourwinst definitief in de armen.

In al dat gewoel en gejoel, in al die feestvreugde op die bloedhete Parijse zomerdag trekt één man mijn aandacht in het

Boven: Rik Van Steenbergen wint de slotrit van de Tour de France 1949. Eens het peloton is gefinisht, zal de toeschouwer in het witte ‘marcelleke’ die gehurkt achter hem zit de wielersbaan van het Prinsenveld op spurten.

Onder: Fausto Coppi is eindwinnaar van de Tour de France 1949. De geletrui-drager wordt omstuwd door fans, door bloemenmeisje Line Renaud en ook de Italiaanse soigneurs Cimurri en Pelizza (allebei met petje).

beeldmateriaal dat over die Touraankomst circuleert. Eén man. Hij draagt een mouwloos hemdje, een wit ‘marcelleke’. Hij is relatief klein en compact van gestalte en je ziet meteen, zelfs op de zwart-witbeelden, dat zijn huid flink gebronsd is. De zomer heeft hem goed gedaan. Hij is ook meteen herkenbaar aan zijn ietwat bizarre silhouet: hij heeft een bult op de rug.

Dat eigenaardige, gebochelde kereltje is heel aanwezig. Hij is nochtans géén wielrenner. Hij huppelt rond, wurmt zich tussen de coureurs die het publiek groeten nadat ze drie weken en 4808 kilometer lang hebben afgezien op Franse wegen. Met sommige kampioenen – ik herken Gino Bartali, Jean Robic en Jean Marinelli – maakt hij een praatje. Hij lijkt hen te kennen of hij wekt althans die indruk. Hij lacht zijn opzichtige hagelwitte tanden bloot. Ook opvallend: cameralenzen schrikken hem duidelijk niet af. Wel integendeel. Hij zoekt ze op.

De fascinatie voor Coppi

U vraagt zich af hoe dat gebochelde heerschap op mijn radar kwam? Welnu, dat heeft alles te maken met mijn fascinatie voor Fausto Coppi, die Tourwinnaar van 1949 dus. Coppi werd, voor de komst van ene Eddy Merckx, door ie-de-reen beschouwd als de grootste coureur aller tijden. Niet geheel onterecht met zeven eindzeges in grote rondes, winst in negen monumenten, drie wereldtitels (waaronder één op de weg) en het uurrecord op zijn naam. Maar nog meer dan zijn palmares, dat later met verve door dat van Merckx werd overvleugeld, zat zijn grootsheid hem in de rol die hij heeft gespeeld in de wielrennerij. Coppi mag als de wegbereider van het moderne wielrennen worden beschouwd. Een betere ploegorganisatie en -tactiek, optimalisatie in training, voeding en verzorging, uitgesproken aandacht voor materiaal: Coppi was de aanstoker van dit alles. Hij heeft het wielrennen uitgevonden dat alle groten na hem hebben gedomineerd. En net daarin schuilt, althans wat mij betreft, zijn

grootsheid. Zijn onstuitbare solo's, zijn uitgesproken dominantie tussen 1946 en 1953, zijn rivaliteit met Gino Bartali, zijn buitenechtelijke affaire met een vrouw bijgenaamd 'De Witte Dame' en zijn vroege dood op zijn veertigste aan een slecht behandelde malaria dikten zijn mythe alleen maar aan.

Het moet in 1999 zijn geweest dat ik op de Belgische televisie *Il Grande Fausto* zag. Deze tweedelige Italiaanse tv-film uit 1995 met Sergio Castellitto (als Fausto Coppi) en Ornella Mutti (als De Witte Dame) in de hoofdrollen, vertelt het levensverhaal van Fausto Coppi. Een verhaal dat me meteen van mijn sokken blies. Nauwelijks een jaar later, in 2000 dus, ging ik, op mijn achttiende en veertig jaar na Coppi's dood, met mijn ouders op vakantie naar Ligurië en Piëmont. Het ideale moment om ook Castellania, Novi Ligure en Tortona te bezoeken, de plekken waar mijn wielerved had geleefd, gefietst en was gestorven. Aanbellen bij de Villa Coppi, waar zijn zoon Faustino woonde met zijn gezin, was toen nog niet aan de orde. Nog niet. Nog eens tien jaar later was dat wel het geval, toen ik de Italiaanse taal al iets machtiger was. Toen was ik opnieuw op diezelfde plekken, deze keer met een missie...

Tussen 2000 en 2009 heb ik me, stap voor stap, verder verdiept in het verhaal van de kampioen Coppi en de mens Fausto. Ik herinner me dat ik het op een bepaald moment doodjammer vond dat er zoveel spiegelgelijke boeken bestonden over Coppi. Dat moest anders en beter. Een uitgever mee aan boord krijgen, was geen sinecure, want wie kende in godsnaam nog Fausto Coppi? En ook al kon je er ongetwijfeld een prachtig boek van maken, zou zo iets wel verkopen? Dankzij Uitgeverij Kannibaal kreeg ik uiteindelijk de mogelijkheid om een Nederlandstalig boek te maken over Fausto Coppi. Iets waar ik Karl Vannieuwerkerke, Jan Maes en Stephan Vanfleteren tot op heden nog steeds dankbaar voor ben. Niet alleen omdat ik helemaal mijn ding kon doen en het een prachtig boek is geworden, inclusief de weergaloze portretten die Stephan maakte en de fijnzinnige epiloog van Wilfried de Jongh, maar ook omdat in het maakproces van dit boek de kiem zat van *Bobosse*.

Boven: De eerste foto van Bobosse. In de Alpen, op de top van de Col d'Izoard, in de Tour van 1949. Coppi en Bartali pakken de bergprijspunten; hij staat rechts, handelt als een soort steward en houdt het publiek tegen.

Onder: Huldiging na de 19de etappe in de Tour van 1949. Helemaal rechts ritwinnaar Raphaël Geminiani. Zijn landgenoot Jean-Marie Goasmat (met 'Automoto' op de trui) is runner-up. Bobosse (met petje) komt piepen naast Goasmat.

Tijdens alle research voor mijn biografie over Fausto Coppi stootte ik uiteraard op heel wat beeldmateriaal van Coppi toen hij in Frankrijk – en in Parijs in het bijzonder – verbleef en koerste. Met name de archieven van Presse Sports in Boulogne-Billancourt, zeg maar het fotoarchief van de Franse sportkrant *L'Équipe*, bleken een schatkamer aan beelden te herbergen. Op veel van die oude foto's stond Fausto Coppi in al zijn glorie. Prachtige beelden in zwart en wit. Beelden die je doen beseffen hoe krachtig

en authentiek de fotografie van toen was. Zo nu en dan spotte ik, bij het grasduinen door al dat beeldmateriaal, een opvallend kereltje aan Coppi's zijde. Niet één keer, niet twee keer maar meerdere keren. Het begon me op te vallen, ook al herkende ik hem niet.

Eerst leek hij me nog een voetnoot en besteedde ik niet veel aandacht aan hem. Maar later, jaren na de verschijning van mijn Coppi-biografie, begon die 'assistent' van Coppi me meer te intrigeren. Wie was dat in godsnaam? Het groeide in al die jaren uit tot een fascinatie. Ja, zelfs tot een obsessie. Ik wilde te weten komen wie die geheimzinnige man was die Coppi flankeerde. Wie was hij? En wat was zijn rol?

Izoard

Het vroegste beeld dat ik van die bewuste man bij de research voor mijn Coppi-boek vond, is een foto die genomen is op de top van de Col d'Izoard in de Tour van 1949, nog geen week voor de slotrit die de renners naar Parijs bracht. Het beeld is prachtig. Het toont Coppi en Bartali die samen bovenkomen op de Alpencol. De menigte is dolenthousiast. Rechts in beeld, vlak bij de streep waar de bergprijs wordt toegekend, staat hij. Hij lijkt wel op een steward, want hij

houdt de massa af. En tegelijk staart hij, met een bewonderende blik die boekdelen spreekt, Coppi en Bartali na.

Enkele dagen na die Alpenrit, in de rit in lijn naar Colmar, zie ik zijn kopje opduiken aan de zijde van ritwinnaar Raphaël Geminiani en runner-up Jean-Marie Goasmat. Nog een dag later, in de individuele tijdrit naar Nancy, is datzelfde kereltje in de weer aan de finish. Robic, Bartali, Marinelli, Coppi: wanneer ze over de streep bollen, is hij het die hen opvangt, hen ondersteunt of weer op gang duwt. Was hij meer dan een assistent van Coppi alleen? Had hij een officiële taak in de Tourkaravaan? Of volgde hij op zijn eigen houtje al die kampioenen? Veel vragen. Weinig antwoorden.

Veel aanknopingspunten had ik niet om de zoektocht naar de identiteit van die man op te starten. Ik had de foto's, ja. Foto's uit de Tour maar ook uit andere koersen. Veel foto's ook uit de Parijse wintervelodroom, de Vélodrome d'Hiver of kortweg Vel d'Hiv, waarop hij niet zelden te zien was met een truitje met daarop een vreemd woord geborduurd: 'BOBOSSE'. In eerste instantie had ik er geen flauw benul van wat 'Bobosse' betekende. Mijn eerste idee was dat de man misschien fungeerde als een levend reclamepaneel voor een intussen ter ziele gegaan schoenen-, textiel- of biermerk. Dat bleek een foute veronderstelling.

De doorbraak kwam er toen ik tijdens een gesprek met oud-renner Raphaël Geminiani – een belangrijke babbelaar, waar ik in dit boek nog vaker op zal terugkomen – vernam dat 'Bobosse' geen merknaam was of zo, maar gewoon de bij- of roepnaam was van de man in kwestie. 'Iedereen kende hem als Bobosse en hij zette z'n bijnaam op zijn trui', vertrouwde een geamuseerde Geminiani me in 2010 toe. Met zijn eigen gepersonaliseerde truitje werd die Bobosse, van wie de officiële voor- en familienaam niet bekend was, gespot tussen de wielervedetten van toen, Fausto Coppi op kop. Of het nu in de velodroom was, op een Alpecol of aan de start- of finishzone van een Tourrit.

Met een naam, ook al is die officieus, leek het raadsel van Bobosse snel opgelost te kunnen worden. Tegenwoordig vind je immers *alles*

op het wereldwijde web. Toch? Wanneer je ‘Bobosse’ googelt, krijg je dan ook tienduizenden zoekresultaten in een fractie van een seconde. Dat is wel wat. Maar geloof me, er is bitter weinig dat verwijst naar de figuur waar het ons om te doen is. Van stripfiguren over een charcuteriemerk uit Lyon en een speelfilm tot een Parijse bistro-uitbater. Een directe link naar de Bobosse die ik zoek, is er echter zelden of nooit. En ook wanneer ik artificiële intelligentie inschakel en vraag wie Bobosse is, blijf ik op mijn honger zitten.

Bultenaar

Wat ik wel ontdekte, is dat de bijnaam ‘Bobosse’ in Frankrijk wel meer voorkomt. ‘Bobosse’ is een naam die wordt gegeven aan bultenaars. ‘*Une bosse*’ is namelijk Frans voor ‘een bult’. Het is dus een bijnaam met een eerder schertsende ondertoon voor een gebochelde medemens. Bobosse had inderdaad zo’n bult. Hij zag er wat uit als Quasimodo, de klokkenluider van de Notre Dame uit de roman van Victor Hugo: dat zie je in de YouTube-filmpjes van de Tour van 1949, maar ook op sommige foto’s waar hij meer in profiel in beeld wordt gebracht. Maar het is tegelijk duidelijk dat onze Bobosse, ondanks zijn sterke fysieke karakteristiek, niet in een hoekje kroop. Geïntimideerd door zijn bijnaam was hij geenszins. Hij leek zijn bijnaam alvast géén scheldwoord te vinden. Wel integendeel. Hij pronkte ermee. Hij was er zo fier op dat ie hem dus op zijn trui liet zetten. Zoals dartspelers dat tegenwoordig doen. En met die trui aan paradeerde Bobosse tussen de fine fleur van het wielerpeloton van de jaren veertig en vijftig.

In godsnaam, wie is die man? Hoe vaak die vraag door mijn hoofd flitste tussen 2010 (de dag van mijn interview met Geminiani) en 2024 (toen ik resoluut besloot om intens op zoek te gaan naar de man), kan ik niet zeggen. Te vaak. Helaas, niets uit de Google-resultaten op het zoekcriterium ‘Bobosse’ bracht me in al die jaren écht

dichter bij Bobosse. Ook andere initiatieven strandden. Dat gold ook voor dat ene filmpje met de titel ‘*Qui est Bobosse?*’, dat ik nota bene in het najaar van 2020 zelf heb geplaatst op YouTube na een bezoek aan de Franse oud-wielrenner André ‘Dédé’ Darrigade. Darrigade, een gerenommeerd wielerkampioen uit de jaren vijftig en zestig, van wie ik vermoedde dat hij Bobosse moet hebben gekend of tegengekomen. En dat was ook zo.

Alleen kende Darrigade hem enkel bij die verdomde bijnaam, net zoals zijn oud-collega Geminiani, die ik tien jaar eerder had gesproken. Een voor- of familienaam was ook hem onbekend. Toch was hij bereid om me te helpen. Door hem, een kampioen met de nodige notoriteit, een oproep te laten lanceren naar de identiteit van Bobosse, hoopte ik op een snelle oplossing van dit mysterie. Darrigade richtte zich tot het wielerspubliek en vroeg naar tips over de identiteit van Bobosse. Hij verklaarde dat Bobosse destijds rondhing in de Vélodrome d’Hiver, de intussen verdwenen wielersbaan in de Parijse binnenstad, en optrok met grote wielerkampioenen zoals Fausto Coppi. En dat hij graag wat meer over hem had vernomen. Na de lancering van die oproep was ik hoopvol. Laat de tips maar komen!, dacht ik toen. Maar... met uitzondering van wat oppervlakkige Facebookreacties uit Franse hoek leverde de oproep van Dédé weinig of niets op. *Rien. Niente. Nada.* Of toch. Het leverde frustratie op. Frustratie dat ik nog altijd geen centimeter dichterbij was gekomen bij de leefwereld, laat staan de identiteit van Bobosse.

Toms lijfwacht

Het leuke aan mijn job als wielersjournalist is dat ik af en toe bekend wielersvolk tegenkom. En dus deelde ik zo nu en dan mijn zoektocht naar Bobosse met hen. Op een dag sprak ik erover met Tom Boonen na afloop van een interview dat ik met hem had. Niet dat Tom ooit al van de man zou hebben

Rechts: Coppi en Darrigade aan de praat in de Parijse velodroom, de Vel d’Hiv, in het najaar van 1956, in de marge van een ploegenomnium.